

GIẤY BÀN	
WONG-PHAP	NGOẠI QUỐC
MỠI năm . 1.500	1.500
Sáu tháng 750	750
Ba tháng 1.50	1.50

Mua báo phải trả tiền trước
Thư và mandat gửi cho
H. TRẦN BÌNH-PHIÊN - AI
đang quảng cáo, việc riêng
xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

Chủ nhiệm kiêm Chủ-bên
HUYNH-THỨC-KHANG

LA VOIX DU PEUPLE

BÁO-QUÂN
Đường Đông-Ba - Huế

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

Trần-Bình-Phiên

Toàn tin sách
thả không sách còn
hơn.
盡信書不如無書
(Mạnh-Hà)

LÀM VĂN DÙNG ĐIỀN, CÓ Ý NGHĨA GÌ? Phải biết dùng điền cho phải cách

Thường thường các nhà làm văn, mà như là văn của các nhà học-giả, hay dùng điền cổ và dẫn lời thành ngữ của người xưa. Như bên Á-đông ta về đời Khổng Mạnh hay thuật chuyện Đường Ngu tam-đại, đời sau lại hay dẫn câu nói của Khổng Mạnh. Còn bên Âu-tây, nói đến học thuật thì tất nhiên suy nguyên đến Hy-lạp La-mã; dẫn cho ngày nay là thời đại tư tưởng tự do, rất phản đối với cái lối « sùng cổ thủ cựu » ngày xưa, mà nói triết-học thì nhắc đến Tô-cách-lap-đê, Bá-lap-đô; nói xã-hội chính-trị thì trưng những thuyết của Lu-thoa, Mạnh-đức... Nói tóm lại xưa nay đồng ý cái lối làm văn dùng điền đã thành một cái thói quen thông dụng trong làng văn. Vậy chúng ta thử xét: vì lẽ gì mà nhà làm văn hay dùng điền? làm văn dùng điền, lợi hại ra thế nào?

Hiện ở các nước văn-minh ngày nay, nước nào cũng có thư viện tàng-cổ, xem như của báu; điền cổ có quan hệ với đường văn học là dường nào, xem dò đủ rõ. Làm văn dùng điền, duyên do là thế. Nay thử xét cái lợi hại nó ra thế nào?

1) Tự nhận mình không bằng người xưa, việc gì người xưa đã làm, câu gì người xưa đã nói, đều cho là hay tối tuyệt đối, mình chỉ tuân theo mà không dám sai đổi chút nào; cầm đến cây bút thì « Tử-viết, Thi-vân » chất đống trên mặt giấy, như lối văn Tống-Nho cùng văn cũ-nghiệp ta ngày trước. Lối dùng điền ấy chính năm vào hạng « sáu nhái tiếng » và « bản in chữ » (書樓印字), không những không ích mà còn bỏ buộc đường tư tưởng một ngày một thối lui.

2) Lợi dụng tâm-lý sùng-cổ người đời, mượn khuôn mẫu của người xưa để để nên lòng người, động tiện việc riêng mình, như các nhà để riêng chuyên chế: đời Đường dùng thi phú, đời Minh dùng bát cổ, đời Thanh mở khoa Hoàng-tử, để thu bônai phú, khiến cho các nhà học-giả trọn đời mài miệt trong điền cổ vô dụng mà tiêu mòn những tư tưởng tấn thủ khác; ngoài ra cứ động một việc gì thì viện kinh dẫn truyện để che đậy phỉnh lừa công chúng. Lối dẫn điền ấy chính là dùng vào câu: Kinh thánh truyền hiên, chỉ làm cái dây riêng của bọn gian hùng 六經為奸惡之藪, đã lưu độc cho người đời sau mà lại vu cho người đời trước, cái hại không kể xiết được.

3) Tự biết lời nói việc làm của mình không đủ cho người ta tin dụng, nên mượn lời nói của người xưa mà như là người nào có danh-tiếng trên lịch-sử, ai ai cũng có lòng sùng-bái, để cho người ta dễ tin. Như nói binh thư thì đã thác sách Âm-phủ của Thái-công, nói thuốc thì đã thác sách nội kinh của Hoàng-đế. Lối đã thác ấy ngày nay vẫn ai ta cũng thường dùng mà cứ khi dẫn làm nói lạc, lối cái đối ra không tự biết. Lối dùng điền này chỉ lóe được bọn ngu dốt mà thôi.

Ấy dùng điền như vậy đều nói trên, thật là không ích mà có hại. Song không phải không có cách dùng điền có ích đâu. Xin lược kể mấy điều như dưới:

4) Điền cổ sách vở lưu-truyền lâu đời, có vẻ lưa cộ xô bồ, đá vàng lẫn lộn, lựu trung tìm những cái gì dùng với chân-lý mà phát-minh biểu-dương ra cho người đời biết mà tin dùng, còn đều gì sai lầm thì xích bác đi. Như vậy không những có ích cho người sau mà cũng có công với người trước. Môn học lịch-sử, cần phải có con mắt « đọc sách xem đời », chính vì lẽ ấy.

5) Văn chương cốt trọng sự thực, lấy tại mắt một người và trong một đời ngắn ngủi, dầu là thành hiên, cũng không thể việc gì cũng tự mình từng trải qua cả. Nếu lập một cái thuyết gì, tự mình suy nghiệm cho là hợp với lẽ phải, có ích cho đời mà thuật một vài câu danh-ngôn thành-ngữ đời trước, để chứng tỏ cái thuyết mình, tuy là dẫn điền mà kỹ thực là mình khu-sử người xưa theo mình, chứ không phải là nhái tiếng của người xưa.

6) Học văn thường có sự truyền (thầy) song phải « yêu chân lý hơn là yêu thầy »; như Mạnh-tử học ông Khổng mà phát minh nhiều điều ông Khổng chưa nói đến; các nhà triết-học phương tây đều lớn trọng sự thuyết, song thường thường lập luận có dị-đồng với thầy mà có khi phản đối lại cái thuyết của thầy nữa. Lối dùng điền như vậy thì cái nguồn trí thức của người xưa cũng chớ mình hướng dùng để làm ra được nhiều công việc mới, mà trên đường tư tưởng có cái tự do hoàn toàn.

Ngoài mấy điều trên lại còn một lối dùng điền để tỏ lối học rộng tài cao, dùng điền cổ người xưa mà chạm trở đời mới câu văn của mình cho có vẻ tốt đẹp (như lối văn Kiêu). Đây là thuộc về mỹ-thuật riêng trong một đạo từ chương, không phải luật chung trong nghề làm văn.

Đấy, dùng điền và thuật thành n gữ đời xưa, lợi hại là thế. Nói tóm lại, làm văn dùng điền mà kéo thành lời, ong ăn bông mà gây ra một cách làm văn dùng điền cần phải có cái sức dung-hòa ấy mới được. Trái lại gặp đâu dẫn đó, nhớ chi nói này, thì không khỏi có cái trở « vật trên kim linh » đem trở đơai địa-cửn », « râu ông Giáp cầm cầm bá Bình », không có giá trị gì cả.

Sở - bình - Tử

Vấn Uyển

Cảnh trời chiều
Tả bề sông núi cảnh đìu hiu,
Chênh chênh vạng ở bóng xế chiều.
Mà mặt chân trời mây bủa lưới,
Lơ thơ mặt đất là « trời diều ».

Tiền bạn
(Quảng-bình)
Kể ở người đi chạnh tác lòng,
Lòng ai ai có giống ai không?
Năm canh để khóc kêu tình nhớ,
Mượn giấm hồng bay mỗi mắt trông.
Mây khuất núi Mầu mây lợp lợp,
Sóng đời biển Lệ nước trong trong.
Quan hà một chén chia đôi ngã,
Hai chữ tương phùng hẹn núi sông.

Khuyến chị em
Son phấn hay gì thôi giá dung,
Sao cho khỏi thẹn mặt quần hồng.
Anh hùng nhĩ nữ quyền người một,
Xã hội nhân quần mỗi kiếp chung.
Tâm biết giáng tư lam đ kén,
Chim còn tượn đa lấp giông sông.
Liều bỏ song cũng phùng tai mắt,
Ai nỡ ngồi sương lại nổi không.

Buổi sang mùa hè
Nghe tiếng chuông khua mắt mở
chàng.
Bàn xem trời đã sáng chuang
chàng.
Bốn bề xao xạc gà kêu rộn,
Đôi cánh ở đờ của mồi toang.
Đôi trẻ còn đang thêm ngọt rần,
Và giá sắp dọn bữa ăn xoang.
Vàng đồng bóng ló khoanh tròn đỏ,
Mấy ngon cây cỏ điểm sắc vàng.

Hải-ngọc-Đường

Dùng chân mà về

Ta thường nghe nói chuyện ông Đê mới Ten (Démosthène), sinh ra nói cả làm, chỉ chịu khó luyện tập làm mà trở nên người hùng biện bậc nhất ở nước Hy-lạp buổi trước, thì ta cho là kỳ. Nhưng nếu ta biết chuyện ông Đuy có né (Ducorne), thì ta phải cho kỳ hơn.

Ông Đuy có né sinh trong năm 1806. Vừa đẻ ra thì đã mất hẳn hai tay. Tuy vậy, ông rất ham học, nhất là nghề vẽ n ư ng không có tay, ông bèn dùng chân mà vẽ. Mười bốn tuổi, ông được thưởng mê dạy hạng n 1 trong một khóa thi về nghề vẽ ở thành Lila (Lille). Mười sáu tuổi, ông lại đậu được thứ nhì trong một khóa thi khác. Mười tám tuổi, được nhà nước ban lương một năm 1500 phut l ăng để về Pha lê học. Học ở đó li lâu thì ông nổi tiếng một nhà họa sư giỏi. Đến năm 1856 thì ông mất. Trong khoảng 30 năm ở Pha lê, ông dùng chân mà vẽ không biết bao nhiêu là bức tranh đẹp: Hiện nay ở nhà thờ Xanh đơ ni (Saint-Deunis) còn có một bức tranh của ông.

Kim Sơn

Một viên quan đại lý ở miền mọi bị giết chết

Hanoi, 27 mai. - Quan Toàn quyền vừa tiếp được điện tin của quan Khâm sự Cao mên cho bay rằng viên quan cai trị ở tòa đại lý miền mọi giáp giới Trung kỳ và Nam kỳ, tên là Gatille, trưa hôm 26 mai đã bị một bọn Phanongs giết chết.

M. Gatille đã giúp việc ở miền mọi trong Nam mười lăm năm nay.

ĐÔNG-DƯƠNG Tại Hạ-nghị-viện Pháp

(Tiếp theo)

Marius Moutet - Khi hội quan Tổng trưởng có nói đến là đơn của chi hội Nhân quyền ở Bắc kỳ, và một bài của tờ báo tại Hà Nội, yêu cầu thông tay đàn áp những cuộc nổi loạn ở Đông dương. Riêng là đơn của chi hội Nhân quyền kia, ngoài đầu yêu cầu đó còn có những lời - những người trong ban trung ương hội đồng của hội Nhân quyền - là một số cá thể các công quốc thực dân và xem các người Pháp ở đất thuộc địa như kẻ thù người. Vì là đơn ấy chúng tôi đã có bài trả lời đại ý như thế này:

« Chúng tôi không chối những công cuộc khai hóa của nước Pháp ở Đông dương, cũng không phải quên những điều ích lợi của người Pháp đã làm cho người Nam, nhưng chúng tôi không thể nào làm tinh thần: những cách xử xử ân tiết - nhất là về chính trị - không xứng đáng với chế độ dân chủ của nước Pháp chúng ta.

« Chúng tôi không phải không biết có hội kín cộng sản ở Đông dương, nhưng chúng tôi phải chế chính sách theo đầu tiên thời vi không biết làm cho nhân dân thuộc địa tin phục: mình đã đến nỗi bị tin phục kẻ khác. Nếu như chính sách ấy mà biết làm cho họ tin hơn thì đã một đời, chết thời đầu có những sự khổ khăn phải bán phải linh... »

« Chúng tôi nhận rằng sự tự vệ trong khi cần phải tự vệ là phải, nhưng chúng tôi có cái băn khoăn phải chăng là kẻ thù khi nào, bởi sự về việc gì, không được các công lý lợi ích bên mà làm : ăn ; phải ; đáng thiết quan tôn để xử án tội; không được dùng những người trong cơ quan hành chính; phải để cho các luật sư được hoàn toàn tự do; phải xét xử có chứng cứ... »

Vì chi hội Nhân quyền ấy cho chúng tôi nhận là đơn của những người bị tòa Nam an hình hội án là làm, chúng tôi có trả lời rằng :

« Chúng tôi không phải tin hết những lời trong là đơn đó, nhưng chúng tôi có cái băn khoăn phải bày tỏ mọi việc cho quan Tổng trưởng được địa biết.

« Chúng tôi không bảo cá thấy những người Pháp ở Đông dương đều là kẻ giết người, chúng tôi chỉ bảo là có một ít người; mà một ít cũng đủ hại lắm rồi.

« Chúng tôi nhắc lại rằng tâm lý phần nhiều người Pháp ở Đông dương thật hết sức đáng phân tâm. Họ xem họ là chúa ở trong một xứ đã xâm chiếm được, xem dân bản xứ như là ở dưới xa họ, đáng khinh bỉ rẻ rúng.

« Ở Đông dương cũng như ở khắp trên quả địa cầu, phải để phá chế độ chúng tôi giải cấp. Ấy là lời chúng tôi tuyên bố.

« Chúng tôi đã cử anh em chúng có tổ rằng ở Đông dương nhiều thì người ta không gì đi đến cái thuyết chúng tôi đã trình bày.

« Chúng tôi chỉ bình vực chân lý, chỉ lo tìm những nguyên nhân sâu xa của tấn kịch mà thấy rằng ở Đông dương, và nghĩ phương pháp làm cho tấn kịch ấy không còn có dịp xảy ra nữa.

« Cán chỉ hội Nhân quyền ở Bắc kỳ lại chủ trương bắt họ cho nhiều, bắt : giết cho hơn, máu chảy cho tràn để khỏi phải trị an. Thế mới là đúng theo chính sách thống trị của họ. Chính sách thống trị như thế ấy, chúng tôi cho là một sự điên đố vớ vẩn.

« Chúng tôi tuyên bố lại rằng : Nếu nước Pháp chỉ cần một cách là phải điếu đố vớ vẩn... »

(Xem tiếp trang nh)

CHUYÊN HAY Xin ai nghĩ lại kéo oan tình...

Mới rồi Lạc-nhân có được một bức thư. Người gửi thư không xưng tên xưng họ, mà cũng không nói tuổi nói nghề : quê quán đâu mà nhà cửa ở đâu đâu, người nam giới hay là trong nữ giới?... Lạc-nhân tuy rất nhien không biết. Tuy nhien, nếu như một bức thư thường như hàng tá bức thư khác hằng ngày cứ đến làm cho Lạc-nhân mỗi mắt, thì dám nào đem phở ló ở báo chúng. Ngồi vì nghĩ bức thư kia : câu văn không như kim nhon, không chích má người phải nhay nhót; lời trách móc không như roi vọt, không quất má đau. Nhưng thật ra người viết bức thư kia không rõ tính má với trách, khiến cho Lạc-nhân nghĩ lại thân phận : mình mà thêm mũi tức tòng, khó bề biện hộ... Bức thư ấy như vầy :

« Anh Lạc Nhân,
« Tôi là một người có lẽ anh cũng đã từng quen biết, nhưng từ khi xa cách, tôi Bắc Nam bốn « lâu, với số làm ăn, còn anh... « anh làm gì tôi không rõ. Tuy « vậy anh cũng không cần nhớ lại « tôi là ai, vì dần quen hay lạ cũng « ra vậy đó. Anh chỉ nhìn tôi là « một người đợc giã của anh là « đủ. Vì gần gũi nên nay nay « xem báo Tiếng-dân, tôi thấy anh « hay khoe khoang má bài, không « số nào là không thấy cột « chúng « hay » của anh. Gần đây anh lại « đổi bữa, bày ra mục « đời mới ».

« Cái gì anh, tôi vẫn phục.
« Tôi chưa hề đăng xem một « người viết bài đăng báo để coi « cái gương mặt của họ lúc bấy « giờ ra sao; nhưng tôi thường « thấy cái gương mặt của những « người đọc báo : họ buồn. Dầu « cho những kẻ có quan tâm đến « thời cục ở bốn góc bầu trời, dầu « kể có lòng với nhân tâm thế đạo, « cho đến hạng người khao khát « những tin vắn hằng ngày, ai ai « được xông từ báo rồi nét mặt cũng « lộ vẻ suy nghĩ, rồi chán. Vì sao? vì « những mục như « đời mới », như « cách mệnh thành công », những « bài luận thuyết về luân lý, cho « đến những tin « chó bị 6-10 đề... « đọc nhiều quá rồi nó mệt cái não. « Má cái não mệt phải cần một chỗ « để giải khuây. Vì vậy mà tôi « cũng nhận những mục « chuyên « hay », « đời mới » là cần kíp.

« Nhưng thân ái ! « chuyện hay » « của anh không có gì là hay, mà « « đời mới » của anh lại quá w « mới ! Trong hai mục ấy anh « không có công làm cho đợc giá « vui cười, mà anh lại còn chằm « « biếm, còn bươi móc; anh nói khêu « « nói khêu, anh công kích đả người; « anh lại đánh đố cái xã hội hiện « « thời, anh muốn xô cả cái chế độ « « gia đình mà chúng ta đang sống. « « Còn những chuyện thiệt hay, thiệt « « lạ, anh lại nhìn nhin. Vì dụ mới « « rồi tình hình Nghệ Tĩnh nào động, « « các quan chức : lòng sự dân Nam- « « trịu hoặc Đô-hộ, mà quân ở « « Nghệ Tĩnh, thì được lệnh về ngoài « « ấy, để lo chuyện trị an... Như thế « « không phải một đũa lạc sao? mà « « anh Lạc-nhân, sao anh nhìn phet? « « Còn nhiều chuyện làm, kể với « « anh làm sao hết được ». « Lạc-nhân sao lụy

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÀ JOB

ÔNG VUA CƠ-KHÍ

(Tiếp theo)
Cơ khí trong vấn đề không việc làm.

1/ Ở các nước kỹ nghệ tân tiến, thường xảy ra cái nạn « không việc làm », nghĩa là không đủ việc cho thợ thuyền làm công. Thanh ra có một hạng người không có sinh kế. Xưa nay, ai ai cũng tưởng rằng cái nạn « không việc làm » là gây ra bởi cơ khí. Số nhiều những công việc mà buổi xưa người làm, bây giờ thì cơ khí chế tạo cả. Bởi vậy mà thừa người, sinh ra cái nạn « không việc làm ». Vì tưởng như thế cho nên thợ thuyền Âu-châu đối với cơ khí thường có một cái mối ác cảm đặc biệt. Nhưng tưởng như thế là lầm to. Nếu ta xét kỹ, thì biết ngay rằng không những không phải cơ khí sinh ra nạn « không việc làm », mà thiệt chỉ có cơ khí mới trừ được cái nạn ấy.

Làm một công việc gì, mà nhàn công cang ít, túi tiền thì cang su, đó hẳn ra cang rế; đó hẳn ra cang rế thì người mua cang nhiều người mua cang nhiều thì công việc cang thịnh; công việc cang thịnh thì có thể mở mang cang rộng, có thể dùng thêm nhân công được nhiều.

Lời kỹ sư khoa quả một lời khuyên, rằng muốn mua một chiếc xe hơi là ông Ford, đã thực nan.

Ông Ford nói rằng: buôn bán được thịnh vượng, không phải vì những người cạnh tranh với mình bị thất bại, nhưng chính vì số người mua hàng mình mỗi ngày mỗi tăng thêm. Muốn số người mua hàng mỗi ngày mỗi tăng thêm, thì phải sắp đặt thế nào cho có hàng tốt, giá rẻ, lại nhào dân sẵn tiền để mua xài. Bởi vậy, trong sở chế tạo xe hơi của ông, ông sắp đặt một cách rất khéo, khéo đến nỗi thợ của ông ăn lương bừa bãi cả các xưởng khác, làm ít giờ thua các xưởng khác, mà xe chế tạo ra đã vững bền lại rẻ! Thợ của ông ăn lương cao, làm việc ít, để sung sướng riêng cho phần họ, mà đối với xưởng máy của ông cũng rất lợi, lợi là vì họ nhiều tiền nên mua được xe của ông mà đi, nhiều thì giờ rảnh nên xài được xe mau hơn. Tuy vậy mà thợ thuyền của ông có khi nào thiếu việc làm đâu! Chẳng những thợ thuyền trong xưởng không khi nào thiếu việc làm, chẳng những mỗi năm ông mới cần thêm thợ, mà đến như hàng ngàn thợ đại quê ông cũng có cách lợi dụng được cả. Như thế là vì công việc của ông phát đạt rất chóng, nhờ phát đạt như thế cho nên ông mở mang rất mau.

Xem như thế thì biết rằng: cơ khí càng mở mang thì nhân công càng ít cần dùng, hóa vật cang rế, tiền công của thợ cang cao, giờ làm việc của thợ cang bớt; thợ nhiều tiền lại thông tin, thì sinh xài phí tiêu pha; bởi sự xài phí tiêu pha ấy mà nhiều công nghệ khác phát đạt thêm lên; thêm công nghệ tức là cần nhân công, trừ được cái nạn « không việc làm ». Nói tóm, cơ khí sinh thêm công việc, chứ không phải bớt công việc của thợ thuyền, như xưa nay nhiều người đã tưởng.

2/ Ở trên tôi có nói: sự tiêu xài càng ngày càng mạnh thì công nghệ mới càng ngày càng thêm. Có vậy, phải thêm, phải dùng vô lực mới có thể ở lại trong đất Đông dương được. thì thế cuộc mới về ngay đi là hơn. Chính quan Tổng trưởng Thuộc địa trước, ông Piétri, cũng có nói như thế.

BÔNG-DƯƠNG TẠI HẠ-NHỊ-VIỆN PHÁP

(Tiếp theo trang nhất)

giết, phải thêm, phải dùng vô lực mới có thể ở lại trong đất Đông dương được. thì thế cuộc mới về ngay đi là hơn. Chính quan Tổng trưởng Thuộc địa trước, ông Piétri, cũng có nói như thế.

Thưa quan Tổng trưởng, bây giờ ngài đã hiểu rằng vấn đề Đông dương không phải đơn giản như ngài đã nói trong bài diễn văn của ngài, hay chưa?

Alexandre Varenne - Phải làm!

Marius Moutet - Khi nào ngài không nghiêm được nhiều đũa về thuộc địa hơn thì ngài sẽ thấy rằng không phải những câu trả lời như câu trả lời của ngài khi hồi làm cho nhân tâm được bình tĩnh, được thỏa nguyện đâu.

Một tờ báo do những người Pháp lập nên ở Đông dương trên 30 năm chủ trương có đảng một bài về vụ 53 cái án tử hình của Hội đồng đề nghị kết, nói rằng: « Đó thật là một nhíp vui mừng cho những kẻ, từ sau vụ biến động Yên Bái đến nay, kêu gọi chém giết (trong những kẻ này, có phải 18 hội tác kỹ). Nhưng, vui mừng cho họ mà kết quả ở bên Pháp kia sẽ ra thế nào? Khôn thay! »

« 53 cái án tử hình, cũng còn chưa thỏa lòng phẫn nộ người Pháp đó, họ cũng còn một mục tiêu kêu gọi chém giết nữa kia »

« Kết án tử hình rồi, mà còn đợi quan

Ở Hoa-kỳ lấy ngay nay sinh với 10 năm về trước, thì kỹ nghệ chế tạo lập tức đã giảm bớt 900.000 người, tức, kỹ nghệ hóa xa đã giảm bớt 240.000 người thợ. Chỉ xét đến đó thôi sự nạn « không việc làm » thiệt. Nhưng nên biết rằng ngày nay lại có thêm 185.000 ông giáo sư, 700.000 tài xế, 100.000 thợ máy điện, 680.000 thợ làm xe hơi, 525.000 bồi bếp trong các hàng cơm, 170.000 thợ bôn tót, 125.000 thợ làm việc chóp anh v. v. Những công nghệ mới đó, bởi đời mà sinh ra? Không phải vì thợ Hoa-kỳ ăn nhiều tiền hay sao? Lý Hoa-kỳ sánh với Anh-cát-Lợi, thì hàng hóa ở Hoa-kỳ cũng ngang giá hàng hóa Anh-cát-Lợi (như ở Anh giá 142 thì ở Hoa-kỳ giá 145; mà ở Hoa-kỳ lại 40% hơn thợ Anh (như ở Anh ăn 142 thì ở Hoa-kỳ ăn 260) Mấy con số ấy đủ chứng minh ta biết rằng sự ích lợi của cơ khí to lớn là dường nào?

3/ Việc rành rành trước mắt như thế mà ở Âu châu không ai chịu xét. Ở Âu châu, như ở trên tôi đã nói, thợ thuyền đối với cơ khí ác cảm lắm. Hễ khi nào chủ xưởng muốn dùng một cái máy gì mới thì thợ thuyền phản đối ngay. Xem như ở Anh, trước Đại chiến, thợ thuyền bắt buộc các nhà chủ xưởng rằng nếu muốn dùng máy mới thì dùng, nhưng thợ thuyền xem về cái máy đó không được bớt; ở Pháp, sau Đại chiến, dân làm nghề cá ở biểnagne không chịu lấy mấy chiếc tàu bằng máy mà một xưởng chế tạo họ muốn cho v. v. Không phải thế mà thôi; ở Âu châu, thợ thuyền lại có cái thói không chịu đổi nghề. Như vậy thì công nghệ mới thế nào mà sinh sản được, như vậy thì làm sao mà không bị cái nạn « không việc làm »? Nói cho cơ, những tư cách « hủ » ấy, những tư tưởng « hủ » ấy, xét qua thì tưởng tại thợ thuyền, mà xét kỹ thì chính vì các nhà tư bản Âu châu không có cái ý kiếm lời, không có cái nỗi sắp đặt ni về các nhà tư bản Hoa-kỳ.

(Còn nữa)
K. S. dịch

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

THỪA THIÊN

Ăn trộm đánh chết người
Thầy Phan hữu Uyên cựu giáo sư, ở làng Tiên lộc huyện Hương trà, bị kẻ trộm đánh vỡ đầu chết hôm 21-22 tháng mai này. Làng bầm quan Huyện. Quan Huyện về khám. Hiện chưa bắt được thủ phạm.

Trộm cướp hoành hành thì lương dân không an nghiệp được, huống bọn này thì thủ đoạn giết người nữa! mong quan trên làm nã mà trừng trị cho.

Đ. kh. H.
VINH

BẮT 20 NGƯỜI TỊCH BIÊN 20 KHẨU SÚNG

Hôm 20 Mai ở Đô lương linh tuần có triết xét một cái ô-tô đi qua. Người trong xe có ý muốn kháng cự, song mỗi người chức việc (tên lấy một người của linh đứng vây quanh xe để lục soát. Khám xe xong rồi khám đến từng người. Có bắt được hai mươi khẩu súng lục và súng dài, người ta lại tìm thấy một bản án của đảng cộng sản khép án các nhà chức việc và họ lệnh cho bọn hai mươi người này về Vinh để thì hành cái bản án đó. Hiện cả bọn đều bị giải về Vinh để xét hỏi.

TOURANE

Quan Tổng trưởng thuộc địa.

— Trước các ngài chỉ một mình quan Tổng trưởng có trách nhiệm thôi.

Marius Moutet - Bón phần tôi là phải nói rõ (Tả phạn: Thay đổi luôn)

Quan Tổng trưởng thuộc địa.

— Lỗi tại ngài.

Alexandre Varenne - Đôi khi cũng là lỗi tại quan Tổng trưởng thuộc địa.

Marius Moutet - Tôi sợ những người giúp việc ấy, từ nay sắp tới cũng như từ trước đây này, làm cho những bài diễn văn của quan Tổng trưởng thuộc địa đọc tại viện này giống y nhau. Các quan Tổng trưởng không, là sao không biết những sự thực trong các bài diễn văn của chúng tôi, nhưng vì muốn giữ trật tự — tôi muốn nói là tự ở ngoài bìa địa — hoặc vì một tinh thần gì khác mà khi nào khi nào cũng tìm cách béc bét những điều chúng tôi nói ra. Tôi nói vì tinh thần gì khác, vì tôi biết rằng làm khi người ta có thể ngồi trên một địa vị cao qui mà không có thể thuật ra ngoài vòng ngoài luận hạp chế.

Đã hết đầu, hiện nay Hội đồng đề nghị của cơ chế này giờ sang chỗ nó, từ chỗ nó giờ sang chỗ kia. Hội đồng ấy thì hành trong khắp xứ Đông dương chính sách những tay mà bây giờ ngài đương lo bình vực ở đây.

Ngài tưởng rằng chính sách những tay này trong các bài quyết nghị của Hội đồng đề nghị sao? Ngài tưởng rằng phải có Hội đồng để làm hết 80 cái án tử hình, không biết bao nhiêu án tử sai, làm cho chết các nhà tù mà mới có thể có trật tự được sao?

Tôi không tin cái trật tự đó, tôi không tin nơi cái gì, qui thuận mà ngài nói khi nói.

Tôi sợ rằng tinh thần chỉ làm yên trong một lúc mà rồi sẽ rã rời lại, mà để rã rời lại thì thế nào cũng có phần hơn trước.

Tôi sợ cái trật tự mua bằng vô lực (Ký sau sẽ tiếp)

FAIFO

Học trò đi gác

Thầy dạy lớp ba ở trường Faifo Ng. v. D. bắt học trò đi gác phiên nhau cứ mỗi đêm đến nhà ở thầy là một trò. Trò nào không đến thì bị phạt và ngắm đũa. Tôi cho thân anh em học trò! Từ nhỏ đến lớn trò nào cũng phải trải cái phạt gác ấy. Phải thấy rõ đến cho có hạn và dạy thêm cho xác! Đến nhà là để cho thầy sai, đánh nước tắm, tưới cây, củ chiếu bỏ mùng. Vậy mà làm lúc còn phải bị rầy!

Trong chương trình nhà học có điều khoản bắt học sinh phải thế không?

Bạch Thiện
QUẢNG NAM

Vu cáo Cộng sản

Làng Diêm trường làng An hòa, phủ Tam kỳ, thường năm đến bữa lễ mừng bốn tháng 3 Annam, bốn đức có lễ cúng tại nhà Huỳnh Thuận, có mời Lý trưởng và làng đến dự. Trong làng có tên Võ Kiên đem trâu, voi lương, lên đến đôn Quan Hai ở Bền và báo với linh rằng: bọn cộng sản tự hiệp chức bình tình họ

AI MUỐN ĐI CƠI PARIS ?
Nhằm dịp đến xáo ở Kinh Đô Paris, chủ tiệm chụp ảnh KHANH KÝ có tổ chức một cuộc du lịch rất lớn, bất kỳ dân ông hay dân bà, ai muốn đi tây, xem KHANH KÝ cũng nhận lãnh. Mà những người đi với M. KHANH KÝ thì có lợi nhiều lắm, vì M. KHANH KÝ đã thương lượng với các hãng tàu, xe lửa và Hotel Restaurant ở Paris (tiền giá tiền thật) ra các tiện ích cho hành khách (hay là một tháng thì lại sự giá tiền xuống) ở trong và ngoài Paris cộng với tiền taxi từ Hải phòng hay Tourane tới Paris độ chừng như sau đây:

Hạng nhất hai hạng	2650\$
Hạng nhì	1970
Hạng ba	1600
Hạng tư (estropost)	950

Cuộc đến xáo hoàn cầu thuộc địa này rất là to lớn, người nào có tiền chút đỉnh cũng nên đi coi, dịp này là coi hết sự khôn khéo của trong thế giới. Ai chưa có giấy thông hành cơ gì thì tới tiệm chụp ảnh KHANH KÝ sẽ chỉ cho mà xin hay là lấy giấy cho cũng được.

AI không san tiền một lần thì trước khi xuống tàu hãy trả qua nửa phần tiền cũng được.

Khi đi tàu và khi qua Paris vẫn có người của tiệm KHANH KÝ thông thạo và ở lại để lâu để lo chỗ ăn chỗ ngủ ở và chỉ dẫn đi chơi.

Cay như người đi — bằng nào giá tiền càng rẻ chừng ấy.

Có ba chuyến đi đó chừng tháng năm, tháng sáu và tháng bảy tây đi tháng nào, xin nhận chỗ trước ít ra là một tháng hay là ai muốn đi riêng không cần người dẫn đường chỉ lối về khu Hải phòng Marseille không mà thôi thì đi tháng nào cũng được.

Hạng nhất hai hạng độ chừng	17.680 francs
Hạng nhì	12.680
Hạng ba	7.900
Hạng tư	4.660

AI muốn biết thêm điều gì cứ viết thư cho.

M. KHANH - KÝ
54 đường Bonnard Saigon

HÀN-VIỆT TỬ-ĐIỂN: đương

HƠN BA VẠN DANH TỬ - GIÁ BẠC MẸP: Hạng 101 7500 - Hạng thường 6500 Nhận mua trước đặt cọc 1500 Ở xa xin thêm 6500 tiền cước.

Đào duy-Anh, Huế

DRAGÉES

Vermifuge

RUDY

Trị bệnh

SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh sán lái rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên tráng kiện. Người lớn con em đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các nhà thuốc ở Saigon và các hãng thuốc ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE (L. SARRHAU) 119-123 rue Catinat - SAIGON (là bằng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

công làm chứ không cho có tiền. Một cái cần công trình to lớn như thế mà dân tư ích làm sao cho nổi. Quan trên nên trả cách thế nào cho dân nhờ.

Dân Phú: cá

Lại việc ấy!

Việc gì? - Ấy nhá con.

— Trước kia ở Hải là sơn bán đầu giá mà lợi xấp xỉ, nên tôi cứ đi nhà một lúc nhưng nay hiện Vĩnh Thành số 83 Phố Lê Long ở Hải, có bán nhiều thứ sơn, chỉ cần mà giá lại rẻ, trước khi muốn dùng thì mua thử một ít, thời quả thấy tôi dùng xong thì mới không hay một lần nữa, lúc nào bác thì nhà tôi mà coi!

— Có phải hiện Vĩnh Thành sơn này nổi tiếng thừa dân đổi trường, lập khách thì làm ăn cần thận thực là có phải không?

— Ấy chính phải.

AI MUỐN RỒ ĐẠO THIÊN-CHỦA ?

Sẽ có dịp tốt, xin chờ bỏ qua!

TỪ 7 ĐẾN 14 THÁNG SAU TÂY, TẠI NHÀ ĐỒNG CHỮA-CỨU-TRẺ, (gần An-dinh cũ)

MỠI CHIỀU, KHAI SÁU GIỜ

Cha Lượng sẽ giảng giải phân trần đạo lý

P. Gagné C. S. R.

Một bức thơ

« Có một hôm, tôi đi tournée trên xứ Châm, về một nhà người

« Châm đã ăn cơm trưa. Thấy chủ nhà đương bóp chân với đầu

« Khuynh-Diếp. Tôi biết rồi, nhưng hỏi thử xem ừ kiện một

« người Châm đối với đầu Khuynh-Diếp ra thế nào:

« — Bóp đầu gì đó?

« — Thưa, đầu Khuynh-Diếp.

« — Đầu Khuynh-Diếp có hay không?

« Thưa hay lắm! Bà con tôi, mấy lối dây chỉ dùng đầu này,

« mà dùng đầu hay đó...

« Thời đủ biết rằng đầu Khuynh-Diếp của anh bộ lên xứ

« Châm đã lâu rồi vậy. ....

BỮU - ĐÀI

Vétérinaire Indochinois PHANRANG

CHÓNG NHƯ PHÉP TIỀN...

Chỉ trong một tuần lễ, thuốc

BỒ-HUYẾT-KHU-PHONG có thể

chữa khỏi các bệnh: Phong thấp, tê

liệt, đau lưng, nhức xương v. v... của

quí ông quí bà.

Nên hỏi tại các hiệu Đại-

lý thuốc THAM-THIÊN-ĐƯƠNG.

NAM-KỶ

200 Cọng sản biểu tình ở Thành nhân

Đêm 16 rạng ngày 17 này, bỗng nghe tại làng Thành nhân cách Tân hiệp 2 cây số có một đám Cọng sản xuống ra cuộc biểu tình...

Cái chợ tốt của thầy trò ngày xưa

Nước ta từ ngày học giờ cái trường đến nay, nhiều người than rằng đạo nghĩa thầy trò suy đồi...

NHIỀU NGƯỜI BỊ:

PHÒNG - TÍCH

Hình Phòng-Tích đơn ông, đơn bà sức khỏe thường hay bị, nhất là từ 20 đến 50 tuổi hay bị ốm, vì cơn nóng, ruợu say...

BỘT VAN-QUỐC TIẾT KIEM

Kỹ số số thứ 41, xđ tại Tổng cuộc ở Saigon ngày 28 tháng Mai 1931. Cách thức số 2 - Số 1187 được ra số này, của ông Simonnia ở Saigon được hồi lại một ngàn đồng...

MƯỜI HỒM THĂM QUÊ

Mời rồi, kỹ giả có việc về thăm quê ở một tỉnh phía Bắc Trung-kỳ. Trước khi ra về, những ngài trong lúc đi đường và nhứt là mấy hôm ở nhà sẽ gặp nhiều sự lôi thôi...

Càng đi ra mấy tỉnh ngoài, thì khi hậu đã thay đổi, gió thổi đã hơi lạnh, những hàng khách lên xuống các ga, từ giọng nói, cách ăn mặc đã có vẻ khác.

Mười hôm thăm quê ở một tỉnh phía Bắc Trung-kỳ. Trước khi ra về, những ngài trong lúc đi đường và nhứt là mấy hôm ở nhà sẽ gặp nhiều sự lôi thôi...

Càng đi ra mấy tỉnh ngoài, thì khi hậu đã thay đổi, gió thổi đã hơi lạnh, những hàng khách lên xuống các ga, từ giọng nói, cách ăn mặc đã có vẻ khác.

Maison HOP-THINE SOIERIE & MERCERIE 33 Rue des Cantonnais PHỐ HÀNG NGANG HANOI

Tôi xin kể công dụng của thuốc Hối ngọc đường bích ứng để các ngài cảnh ngộ:

CÔNG CUỘC HƠN 100 NĂM!

VĨNH-HƯƠNG-TƯỜNG Vinh, Hatinh, Donghoi, Huế, Tourane, Faifoo

Địp may hiem có trong nghề ảnh Các nhà làm ảnh chuyên nghề ảnh làm ảnh có lãi cũng chẳng khó gì.

Comptoirs Commerciaux d'Annam Commission-Representation TRUNG-KỶ THƯƠNG-CỤC

107, Rue Paul - Bert - HUE LE THANH-CÁNH chủ nhân

NGHĨA NƯỚC TÌNH NHÀ TAM-LY TIÊU-THUYẾT

Thầy Mạnh-Tử có nói: 正人吾正 天者求子 下也求曰 君子求己 小人求物 己而正 則小人求物 亦正

hiện triết Trung-quốc, ngày nay bị chiến cữu và binh thuật kia nó phá hại đến cực nào. Bao nhiêu cái tài vô sự mọn của tôi đều phải chôn vùi ở chỗ ấy.

mở mang trí não của mình (trí trí 我知); rồi mới thiết cái ý muốn (thành chí 誠意); rồi mới chính cái lòng của mình (chánh tâm 正心); rồi mới sửa mình (tu thân 修身).

ông Phan-thơ liền cất tiếng găm cái lại nhà triết học Á-dông: - Nay Trương đại nhân, những khi quàn ngoại quốc kéo đến xâm chiếm nước nhà, trước khi tuân theo như kinh lý dạy, đôn phận một người trong quốc dân không phải là đười đười phải trặc trước đã hay sao?

lỗi với đạo làm con sao? Trương-bá-Y vẫn hát thuốc. Phan-thơ nói tiếp: - Nay Trương đại nhân, nếu vì sự cần kíp mà người chúng phải đi ra ngoài cái đường chính, người ra ngoài cái đường chính, người ra ngoài cái đường chính, người ra ngoài cái đường chính, người ra ngoài cái đường chính.

Trương-bá-Y bây giờ đợi cái ông điếu bằng bực chạp xuống, nhưng đợi xuống để đưa tay ra đỡ một cái ông điếu bằng trúc đen, phía đầu bằng ngọc; và cũng cả háit, cả làm thỉnh như trước.

VIỆC THÈ - GIỚI

A-DÔNG TRUNG-HOÀ

Tình hình Quảng-châu
Thượng-hải, 24 Mai. - Viên phó chủ tịch viện Tư-pháp đã đáp chiếu tâu Nphyan đi Hương-cảng và Quảng-châu định thương thuyết với miền Nam.

Tổng-độc Quảng-dông là Trần-tế-Dương đã đánh điện tin cho Nam-kinh bày rằng mình sẵn lòng tiếp các phái viên của chính phủ.

Chính phủ Nam-kinh đã cải chánh cái tin dư bị quân sĩ đi phát miền Nam.

Ở Văn-nam

Văn-nam - phủ, 25 Mai. - Tình hình Văn-nam vẫn yên ổn. Các cuộc biểu tình bãi Nhựt mà thường năm bay xảy ra vào tháng Mai, năm này cũng không thấy. Ngày lễ gọi là lễ 5 Coa đường Quốc gia (La Route nationale) cũng chỉ thấy các công sứ và các học hiệu đóng cửa mà thôi.

Tướng Long vẫn chủ tịch Văn-nam nay lại kiêm chức ủy viên chánh trị.

Trong ngày 7-11 Mai, nhân ngày lễ Tôn-trung-Son, Long-vân có diễn thuyết trước mặt các nhà báo giới; có công kích phong trào ở Quảng-châu, và nói về sự thân mật của Văn-nam với Nam-kinh.

NHẬT BẢN

Sự giảm lương quan lại bị phân đôi kịch liệt

Đông-kinh, 23 Mai. - Điều quyết nghị của chính phủ muốn giảm lương của các quan thủ hiến các công sứ, nhất là số lương của các công sứ, đã bị phân đôi rất kịch liệt. Các viên chức số hóa xa đã nhóm nhau để liệu dịnh, họ quyết rồi nhóm nhau từ chức, nếu chính phủ thì hành việc giảm lương ấy. Những đại biểu của các người công sứ đã trình cho Tổng trưởng một lá đơn phân đôi việc ấy.

Sau một cuộc đàm phán rất lâu, chính phủ quyết định không chịu nhượng bộ, thì hành sự giảm lương đều cho các viên chức số hóa xa có số lương từ chức cũng mắc kẹt. Quan bộ trưởng và các viên chức đối đãi hội kiến, nhưng không có kết quả gì. Các viên chức sắp sửa từ chức.

Đông-kinh, 26 Mai. - Tòa Nội-tại đã quyết định đến ngày 1er Juni thì hành cái chương trình giảm lương, chỉ trừ một ít thôi; cái chánh sách cương quyết ấy là vì thái độ của các người công sứ ở số hóa xa phân đôi quá kịch liệt.

Tình hình Miền-diên

Rangoon, 25 Mai. - Tình hình Miền-diên ngày càng thêm nghiêm trọng. Các quân khởi nghĩa chống thuế tăng. Quân Anh ở Ấn độ đã đến giúp sức đàn áp.

AU-CHÂU

Bài công ở Ba-lan
Tourencois, 23 Mai. - Công đoàn thợ kim khí đình bãi đầu từ ngày 26 mai thì bãi công.

Lille, 23 Mai. - Cuộc bãi công thợ dệt vẫn y nguyên. Đảng viên cộng sản bãi công vận động cho cuộc bãi công lan rộng ra các ngành công nghiệp khác. Họ giáo dục thì khắp nơi.

Roubaix, 25 Mai. - Hội đồng bãi công đình kéo dài cuộc bãi công đến khi nào các chủ xưởng chịu nhượng bộ mới thôi. Ở Roubaix, có một đội làm loi thời.

Bài công ở Pháp

Verriere, 22 Mai (Raf. dép.) - Cuộc bãi công của thợ mỏ Dombrow nghiêm trọng là thường. Thợ nhiều mỏ khác cũng bãi công.

10000 thợ mỏ số dệt ở Bielitz đã bãi đầu bãi công hôm thứ sáu để phản đối, vì 4000 thợ bị chú đầu.

Cảm ơn thầy !!

Tôi mắc bệnh LẬU đã 7 năm. uống thuốc đã nhiều loại vẫn vô hiệu, tôi có đọc T. D số 368 thấy ông Tôan đặng cảm ơn thầy học HOANG VĂN ÁP ở Phố Ninh-xá Bắc Ninh chữa cho hai vợ chồng ông mắc bệnh đó đã được khỏi và sinh đẻ như thường. vậy tôi cũng tin theo lời đó dùng thuốc của thầy, hiện nay tôi cũng được bình phục rồi, vậy tôi cũng có mấy lời đăng đây cảm ơn thầy cũng ông Trần. sau phổ bày cúng anh em, nếu mắc phải bệnh đó, thì nên dùng thuốc đó của anh em khỏi và về hai, sau nữa mong thầy lại kể rộng được nhiều thế thuốc thần hiệu để giúp đỡ đồng bào.

Nguyễn Văn Hà Rue Catholique Saigon

MANDATS CỦA AI ???

Bản báo tiếp được 2 cái mandat: série A 002,543 số 168 Phủ-quảng ngày 10-12-30, và série A 000,071 số 084 Hanoi R. P. ngày 27-1-31 mà không có tên người gửi. Vậy nghĩ nào có mandat trên trả lời cho biết, cảm ơn. B. B.

THÈ LỆ THI VÀO TRƯỜNG CAO ĐẲNG MỸ THUẬT VÀ NIÊN KHÓA 1931-1932

Kỳ thi vào trường Cao đẳng Mỹ Hanoi sẽ mở năm ngày 19 Juin sắp đến về ban Kiến trúc tại Hanoi, Saigon, Huế và Paom-Penh; về ban Hội họa và Mỹ hình tại Hanoi, Saigon, Huế và Paom-Penh.

Thí sinh không buộc phải có bằng cấp gì và không phải hạn tuổi. Nhưng những thí sinh về ban kiến trúc có được một cái bằng cấp trong những bằng đã định theo điều thứ 3 nghị định ngày 18 Septemhre 1924 thì được tăng điểm số lên 1/6.

Thí sinh phải nộp đơn tại quan Thủ hiến xứ mình trước ngày 10 Juin. Trong đơn phải nói tên họ mình và tên họ cha mẹ mình và chỗ ở mà nhà trường sẽ gửi thư gọi đến thi.

Thí sinh lại phải đính theo là đơn những giấy mà sau này:

- 1/ Giấy khai sinh.
- 2/ Giấy tư pháp lý lịch.
- 3/ Giấy hạn kiểm.
- 4/ Giấy thầy thuốc nhận có đủ sức tòng học.
- 5/ Nếu muốn rời một hãng cấp để kiếm thêm điểm thì lại phải có giấy ông Trưởng giáo trưởng mình học trong ba năm cuối cùng, và nhận rằng trong khoảng học đó mình không phạm lỗi gì nặng.
- 6/ Nếu muốn xin học bổng thì phải có giấy lý lịch (état de renseignements) do các quan chức trong tỉnh phát cho và có quan Công sứ duyệt y; giấy ấy chứng nhận lòng trung thành đối với Chính phủ và tình thế tòng nghiệp của mình và cha mẹ mình.

Thí sinh có tòng sự tại một sở nào thì lại phải có giấy ông chủ sở đó bằng lòng cho thì mới được.

Những bài thi như sau này:

Về ban Hội họa và Mỹ hình

Dessin d'académie.
Composition de-orative.
Dessin perspectif.
Vẽ ban Kiến trúc

Écriture.
Composition française
Arithmétique.
Algèbre.
Dessin d'ornement.
Crocquis coté.

Thi xong thí sinh được trưng tuyền sẽ có giấy gọi đi Hanoi.

Kỳ hạn học về ban Hội họa và Mỹ hình là 5 năm. Đã 5 năm mà có bằng cấp thì sẽ bỏ đi dạy về ở các trường cao đẳng tiểu học.

Kỳ hạn học về ban kiến trúc cũng 5 năm, nhưng nếu học sinh vì một cơ gì chỉ học được 3, 4 năm thì được bỏ đi làm việc ở các sở Công chính.

Người nước ta hay ăn thịt tái nên hay mắc phải bệnh xán. Người có bệnh, nếu không uống thuốc, cứ để con xán trong mình lâu năm thì rất nguy hiểm, bởi vì nó cắn chết người.

Một ngày nó ra kể đến mấy lần, như cái xơ mít, mà lúc nó ra đến chỗ hậu môn thì thấy nó non non thật rất khó chịu.

Thuốc bán một liễn (hai chai), mỗi chai sáu hào.

Các hiệu Đại-lý bán thuốc cai nha phiến của tôi đều có bán thuốc xán cả.

Nguyễn sử tòa thượng hạng thông phán

TRẦN-ĐỨC-CẢNH

39 Phố Tá-trường - NAMDINH

GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC

hai quyển, mỗi quyển 0\$20

Địa diên khí - BÉKA - ĐIỀU

HUẾ

năm 1931

CARTES POSTALES DÙ THƯ

GIA từ 0\$02

một cái

Mme RICHARD agent exclusif

N° 7 Rue de la CITADELLE (kề cửa Thượng Từ Huế)

Phòng bị kẻ làm giả mạo chè Tam-Hỷ

Mùng 4 ta tức là ngày 21 tức bản hiệu có chè mới sang, bản hiệu xưa nay đã dùng hàng chè tốt nhất để đóng chè Tam-hỷ đã được các ngài ngợi khen là một thứ chè nhỏ cánh xanh nước có được hương, song bản hiệu xin báo cáo để các quý khách biết rằng: sau đây các ngài có lòng chữa mua chè (Tam Hỷ). Xin hãy nhận kỹ 4 điều như sau này kéo làm 1) chữ Tam Hỷ (n ở ngoài hôm và ở góc chữ Tam Hỷ) phân minh nét nào ra nét ấy chứ không phải nét nọ giống nét kia 2) hiệu Tam Hỷ (tức là ông Thọ đứng cầm gậy cùng con hươu và 2 con dơi) trên trán ông Thọ hơi liếm nhọn chứ không phải tròn giẹp 3) con hươu đứng bên là ông Thọ thì trên đầu con hươu có 2 cái sừng rõ ràng chứ không phải là 2 cái tai. 4) bên hông ông Thọ có hai con dơi chứ không phải loài chim giống gì khác cả

Bản hiệu đã kê minh bạch 4 điều ở trên để các quý khách nhận kỹ rồi hãy mua, vì là gần đây có kẻ gian phi, đóng hàng chè xấu lấy hiệu chữ Tam Hỷ và hiệu Tam Hỷ của bản hiệu để lừa dối các ngài, mua của mỗi loại, làm mất cái giá trị chè Tam-Hỷ của bản hiệu. Vậy xin các ngài lưu tâm xét kỹ làm.

Chính hiệu tại Hảiphong phố khách 110
Chỉ điểm tại Hanoi phố hàng ngang số 3
Các nơi đều có Đại lý
KIM - THÁI Kinh cáo

HÀNG TỎ LỰA

Nhà máy dệt FLACHET LEVANNHAN & C

ở Huỳnh-kim gần Bình-dịnh

có dệt các thứ hàng toàn lụa giầy hơn hàng ngoại - quốc

nhuộm kỹ không phai màu.

Đề quí bà dùng:

lụa khăn choàng, hoặc may quần áo, có nhiều, lụa, lanh, cam-nhang - áo - quần các mùi;

quí ông dùng:

may áo mát hoặc áo lót thật có các thứ lụa và nhiều, may áo-phục có Shantung tơ

MỘNG-LƯƠNG THU-QUÁN DƯỢC-PHÒNG

(ANNAM) NHATRANG

A) - Chuyên bán các thứ sách quốc văn xuất bản tại Trung Nam, Bắc kỳ; các đồ văn phòng từ bừa, các sách học, sách tây v. v...

B) Đại lý các thứ thuốc cao, đơn bừa, tán rất linh nghiệm của các hiệu Bảo chế Việt-Nam:

1 - 1ham-Thiên-Đương Dược-Phòng	5 - Từ-Ngọc-Liên Dược-Phòng
2 - Nam-Thiên-Đương Dược-Phòng	6 - Võ-Đình-Dần Dược-Phòng
3 - Thuận-Long Đương Dược-Phòng	7 - Thuốc trị phong-tích thần-hiệu của Y-sĩ Võ-Đình-Tân Hảiphong
4 - Thuốc bổ nha phiến đại tài của Hồng-Lạc-Đương Hảiphong	

C) - Đại lý các thứ dầu:

Khuy-nh-diệp, Ba có, nước Sòng Hương, Mươì thương, v. v. của **VIÊN-ĐỀ ĐỒNG-HỜI**

Nam-diệp, Cốt thần, nước bóng, xà phòng thơm, v. v. của hiệu **THUẬN-LONG HANOI**

Các thứ phần sáp Trường-Xoan của bà **DANG-THI-HOI SAIGON**

D) - Đại lý các thứ sơn đủ màu (peinture pour toutes couleurs)

E) - Đại lý bán lẻ các thứ hóa Tây, Nam xuất bản tại Trung Nam, Bắc kỳ.

Các ngài ở xa muốn hỏi điều gì xin viết thư về, bản quán vui lòng trả lời ngay.

Ngài nào muốn ủy quyền đại lý xin viết thư thương lượng.

Bản quán chủ ý thật thà, nghĩa mong đồng bào xa gần huệ cố.

Chủ nhân **VƯƠNG GIA-BẬT** Kinh cáo

MAGASIN DE SOIERIES TÂN LỢI

188-140, B² Tổng-độc-Phương (CHOLON)

Bản-hiệu bán sỉ và bán lẻ đồ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là: khăn, sườn, trâm, cam-nhang, cam-châu v. v. Hàng thiết bị, thiết bị, hàng nhuộm đen mặc đến rách không hề sợ phai. Bán lẻ đồ các thứ hàng Bombay, hàng Nhật-bản v. v. Khăn dệt đều rất và theo nhiều kiểu, nhiều màu thiết đẹp.

Trở bán sỉ và lẻ đồ các thứ màn nhuộm của Tây hiệu "Teinture idéale" danh tiếng khắp này ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bản-hiệu chế-tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0\$75 tại bản-hiệu mua sỉ có huệ-hàng.

Ở Bắc-kỳ có bán ở hiệu Quảng-vạn-Thành Nội-hóa N° 120 Bonnal Hảiphong, giá mỗi hộp là 0\$80.

Hiện hiệu buôn bán sẽ máy cụ các hàng các loại Trung kỳ và Bắc-kỳ

Ư xa xin viết thư thương-ugh.

TÂN LỢI
188-140, B² Tổng-độc-Phương Cholon

Tam-xà

Trị đủ mọi chứng phong thấp tê bại, nhất là năm nay thời khí ấm thấp, mưa nắng thất thường nên dễ phát sinh ra các chứng này lắm. Như ai bị nhẹ lộp tức dùng 1 lọ cao Tam-xà giá 1\$50 nặng dùng độ 3, 4 lọ là khỏi hẳn. Liều tại hiệu:

Bách-trọc

Lưu, mới mắc hay mắc đã lâu dùng trong vòng 6 lọ là khỏi dứt nọc, không bại đường sinh dục, chất thuốc hòa bình, khi dùng không vật và khó nhọc gì cả, mà bệnh lại chóng khỏi. Mỗi lọ 1\$ ở xa xin gửi cách lãnh hóa giao ngân.

Nguồn-Từ
đặt **SINH-HUY** N° 64 Rue de la Gare VINH
Chapellerie - Lunetterie - Nouvelles

Tam-Kỳ : ĐỒNG-BÀO CHÚ Ý !!

NGƯỜI MAY MỚI GẶP THUỐC HAY?

Lạc-nhơn-Đường Hocmôn Gia-dịnh

NAM - KỲ THÀNH CÔNG BẮC THÀNH - DƯỢC

- 1) **THÂN-HIỆU TẾ BẠI HOÀN**, chủ trị các chứng phong thấp tê bại như môi hoặc sáng hậu tố sưng rất thần hiệu: mỗi hộp giá 1p.20
- 2) **ĐIỀU KINH BẠCH ĐÀI HOÀN**, là thuốc bổ huyết điều kinh và trừ BẠCH ĐÀI HẠ đau bụng xót ruột, xây xam đều trừ được hết bề ngoài vào thì động khỏe mạnh: mỗi hộp giá 1p.00
- 3) **SỈ LAO BỒ TANG HOÀN**, là thuốc bổ lao qui ông, qui thầy, qui học-sanh làm việc mệt mỏi bổ tinh thần rất hiệu nghiệm bổ phổi trừ ho-lao giải trí não, là thành dược, mỗi hộp giá 1p.00.
- 4) **NGŨ LÂM BẠCH TRƯỚC TÁN**, chuyên trị về chứng đau lặn-kim-thời hoặc lâu, hoặc mau, uống thì trừ hết (chỉ mủ hoặc trực độc) lành thuốc ôn hòa dễ uống, 12 bao : 2p.00
- (4-4) **DƯƠNG MAI SANG ĐỘC HOÀN**, trị các chứng PHONG-TÍNH DƯƠNG-MAI CÓ GHỀ, SANG ĐỘC PHÁT SƯƠNG HỘT XOÀI hoặc cốt khí còn ẩn trong mạch-máu hoặc chưa trở ra hoặc âm-y như đầu hoặc LẬU ĐỘC và nhiệt độc đều trị đặng tức cả, bình nhẹ uống 10 bao, nặng uống 15 bao tuyệt độc khỏi trừ căn; (giữ được vệ-sanh) KHÔNG HẠI SANG DỤC thứ thuốc bổ thần hiệu mới tìm đặng là phương thuốc thánh hai số 4-4, 12 bao cachet giá . . . 3p.00.
- 5) **HÓA ĐÀM CHỈ KHAI TÁN**, trị các chứng ho phong ho đàm (HO NHIỆT) Ho ban trái mặt trong cổ hoặc ngứa cổ v. v. 12 bao giá. . . 1p.00.
- 5-5 **THUỐC HO HOÀN** trị ho huyết ho âm-hệ, hoặc già-cả ho mệt, ho quá sức thường, mỗi hộp 12 bao 1p.00
- 6) **BỒ TẢ THUẬN QUYÊN TẾ**, nhân **ĐỒNG HỒ-TREO**, trừ đặng cái giồng độc ở trong bụng chồi nước bình hậu đau bụng lâu năm xổ không phết u-vi xổ khô không đau bụng ki ở cổ kiêng, 12 bao 2p.00.
- 7) **THANH NHIỆT GIẢI-BAN-TÁN**, trị các chứng BAN CHẨN nội nhiệt, bình hậu da vàng, con nit ĐỒ MỒ HỒI ĐẪU hoặc CAM TÍCH bụng lớn, 12 bao : 1p.00
- 8) **ĐOAN DƯƠNG CẤP-CỨU HOÀN**, chế ngày mồng năm tháng năm gặp trị các chứng, như là trị bệnh thời khí, dịch khí, cảm mạo thường bản đi đường đem theo hộ thân thật là LINH - ĐON; mỗi hộp 30 hoàn giá 1p.50.

BẮC THÀNH DƯỢC CỦA BỒN HIỆU KHÔNG TƯ KHOE;
Đồng bào anh em chi em cũng để biết rõ là **BẮC THÀNH DƯỢC** đã có giấy chứng-nghiệm và được tam kỳ hoan nghênh;
Ở xa muốn mua thuốc thư hoặc mandat thì đề ngay:

Monsieur TRƯƠNG MINH Y
Directeur **TAO NHON ĐƯỜNG**
N° 4 Rue de la Gare à HOCHMON Gia-dịnh

BAC - NINH

Bệnh quý đã có thuốc tiên !!

Nếu ai mắc LẬU, hay TÌM-LA, hay LẬU nhọt CỐT nghĩa là khi rồi thì trong người như một thứ đấm đâm rứa thì sáng có mủ, hay trong thì nó buồn như kiến, hay cũng có nhọt một cái, sau đó có mủ vì các vi-tran-00, LOQUE nó ẩn vào trong xương, trong máu, bề ngoài thì như vậy, bệnh này rất nguy hiểm và chuyển nhọt, nếu để lâu thì người ấy mắc bệnh của GI-COM (Gonorrhoe) khi họ hay bị bệnh, hay bị trĩ v. v. thì sinh ra rất hiểm, nếu để con thì hay hỏng mắt, của TÌM-LA nhọt CỐT, ngoài nhọt như trong xương, trong máu, bề ngoài thì như vậy, các cái nhọt này nó chuyển-nhiễm rồi là nguy hiểm, vì thế cho nên ta nhiều người đi rồi, đi ra ngoài ra học, đi con thỏ nhọt, thỏ nhọt, thỏ nhọt là để quý ông, vì cái nhọt này nó chuyển-nhiễm sang từ người này sang người khác, nếu chữa không đúng cách v. v. thì nhiều người thì không có bệnh, sau này mắc thì trong cổ vi-tran-00 TÌM-LA, của như bệnh HỒ LỢN (Chancre-mou) bệnh này nó cũng có vi-tran-00 BACILLE DE DUBREY, các vi-tran này nó cũng ẩn vào trong xương, trong máu, bề ngoài thì như vậy, các cái nhọt này nó chuyển-nhiễm rồi là nguy hiểm, hay một cái nhọt, thì lập tức đóng ngay thuốc HIỆU HOANG-VĂN-LẬP, của nhà ở phố Ninh-xá Bắc-ninh (Tonkin) thì nó cũng phải mau khô, và rồi thì nó, người có bệnh uống thuốc này thì nó mau khô, khô mau khô không biết, thay thế vậy, nếu lâu rồi có thể uống cũng được thuốc hai gì đó, thuốc LẮT, 1p.00. TÌM-LA 2p.00, thuốc CHANCER-MOU có uống và bôi 3p.00, ĐẠI-LÝ LÊ-NAM-NHON Commentant Rue de Gio-long PHAN-THIỆT, PHU HÁ 87 Rue des Medicaments Phố Hàng-Bái và HANOI hiệu QUẢNG-HIỆP-TIẾN PHÁ-nhà ở QUẢNG-NHAI, Lưu-thành-Trợ Hàng-phố-Chợ ở Long-quynh ở Cochinchina nếu ngài muốn mua thì gửi cho một ít tiền trước cho bản hiệu gửi hàng hóa cho ngài về hàng, cảm ơn ngài cho thuốc làm đại-lý xin viết thư về bản-hiệu.

MỚI CHÉ RA

Các ngài mua giầy nên chú ý!

Bản hiệu mới chế ra kiểu giầy này bằng vải trắng, đế bằng Crêpe Anglaise giá bán như ở định 2\$75 một đôi, ai muốn mua buôn của anh em mua giầy thì thương lượng, thứ giầy này đóng đi đường xa vận nhẹ nhàng vừa lịch sự mà êm ái, và nhất là đóng để chơi TENNIS thời tiện lắm

Bản hiệu lại mới có Catalogue đẹp nhất Đông-Dương, xin viết thư lấy ngay liền, mà từ nay giầy sẽ đóng hộp nh 4 tây vậy.

AN-THÀNH
37 Phố Hàng Đào - HANOI
Nhà hàng không đại lý Bản hiệu không bán

Directeur-gérant **HUYNH-THỐC-KHANG**